

HET ABC VAN HET ACV

HET ABC VAN HET ACV

Woord vooraf

Met 1,5 miljoen leden en 70.000 militanten is het ACV de grootste vakbond van België en de 12de grootste vakbond ter wereld. Het ACV komt op voor de rechten van werknemers en van mensen die niet (meer) kunnen werken omdat ze ziek, werkloos of oud zijn.

Internationale solidariteit is voor het ACV een essentieel onderdeel van die syndicale actie. In de geglobaliseerde economie kan je belangen van werknemers in ons land niet los zien van die van de werknemers in andere landen. Overal ter wereld steunt het ACV representatieve, autonome en vrije vakbonden in hun strijd voor sociale rechtvaardigheid en waardig werk.

Daarvoor werkt het ACV nauw samen met andere vakbonden in het Europees Vakverbond en het Internationaal Vakverbond. Het ACV heeft ook een eigen internationaal syndicaal ontwikkelingsprogramma uitgebouwd met vakbondspartners uit het Zuiden. En het werkt nauw samen met andere sociale bewegingen via WSM, de Belgische ngo van de christelijke werknemersbeweging voor Noord-Zuid-samenwerking. Het ACV is een drijvende kracht bij de totstandkoming van nieuwe internationale conventies in de Internationale Arbeidsorganisatie. In de commissie voor de toepassing van de normen die toeziet op de naleving van de afgesloten conventies is een sleutelrol weggelegd voor het ACV, als woordvoerder van de werknemersgroep.

In deze 'het ABC van het ACV' stellen we naast de internationale engagementen de interne werking van het ACV en het uitgebreide systeem van sociaal overleg in België in een notendop voor. De hoge syndicalisatiegraad in België, de quasi 100% dekking van alle werknemers uit de privésector door collectieve arbeidsovereenkomsten, de automatische indexering van de lonen waar (bijna) alle werknemers recht op hebben, de rol van het ACV als uitbetalingsinstelling van werkloosheidsuitkeringen, de centrale weerstandskas die voor alle ACV-leden die staken of actievoeren een uitkering voorziet, ... komen aan bod.

We hopen dat deze brochure je meer inzicht geeft in (de werking van) het ACV. Voor meer info kan je altijd terecht bij de collega's van ACV-CSC International. Hun contactgegevens vind je achteraan. ||

Redactie:

Patrick Van Looveren
en Bram Van Vaerenbergh

Foto's cover: Jan Agten, Stefaan Beel,
Tim Dirven, Michael De Lausnay,
Violaine Martin/ILO, Guy Puttemans,
Kristof Vadino

Vormgeving: Gevaert Graphics

Verantw. uitgever: Dominique Leyon

Depotnummer: DJ/2024/0780/22

Ann Vermorgen

ACV-voorzitter

Marie-Hélène Ska

Algemeen secretaris ACV

Inhoud

4

**BELGIË:
EENDRACHT
MAAKT MACHT**

6

**VAKBONDEN
IN BELGIË**

8

**INTERNE
ORGANISATIE
VAN HET ACV**

10

**HET ACV IN
CAMPAGNEMODUS**

12

**HET ACV IN
SOCIAAL OVERLEG
IN BELGIË**

14

**HET ACV
ENGAGEERT
ZICH EUROPEES...**

16

**... EN
WERELDWIJD**

18

**FREQUENTLY
ASKED
QUESTIONS
OVER DE VAKBOND**

20

**HET TEAM
VAN ACV-CSC
INTERNATIONAL**

BELGIË: EENDRACHT MAAKT MACHT

Een klein, maar ingewikkeld land. Drie officiële talen – Nederlands, Frans en Duits, 11,7 miljoen inwoners op 30.689 vierkante kilometer, zes regeringen én het centrum van Europa, met hoofdzetels van de Europese Unie en de NAVO in Brussel.

TEKST Bram Van Vaerenbergh

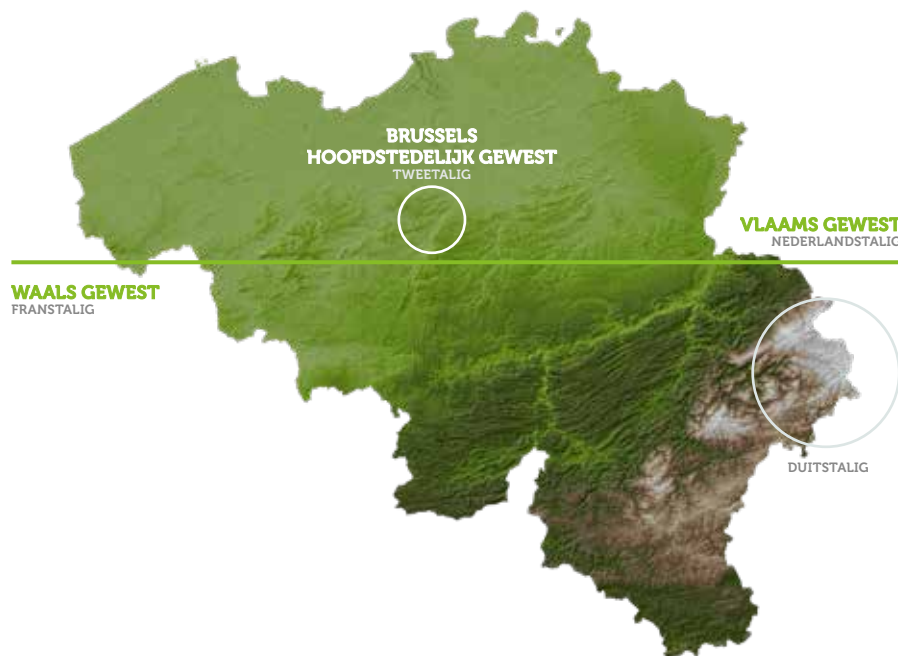
België werd onafhankelijk in 1830 en een jaar later werd officieel de monarchie uitgeroepen. Die bestaat nog steeds, met Koning Filip als zevende koning der Belgen sinds 21 juli 2013. Maar het unitaire België onderging wel enkele transformaties. Sinds de start van de Belgische staatshervorming in 1970 zijn er in België drie Gemeenschappen (Vlaamse, Franstalige en Duitstalige), elk met een eigen regering. Daarnaast zijn er drie Gewesten (Vlaams, Waals en Brussels), ook met een eigen regering. De Vlaamse gewest- en gemeenschapsregering is wel één regering, dus samen met ook nog een federale regering telt België zes (!) regeringen. De Gemeenschappen zijn bevoegd voor persoonsgebonden materies (cultuur, welzijn en onderwijs), de Gewesten zijn bevoegd voor economische materies.

Het land kende lange tijd drie traditionele politieke partijen: de christendemocraten, de socialisten en de liberalen. Aanvankelijk waren dit nationale partijen, maar de drie grote politieke families hebben nu afzonderlijke partijen in beide landsdelen. Sinds de jaren 1980 kwamen nieuwe partijen het politieke landschap vervoegen: onder meer de groenen, nationalisten en communisten kwamen ook op bij de verkiezingen. Vooral de laatste jaren is er een ruk naar (extreem-)rechts te zien in Vlaanderen: het Vlaams-nationalistische N-VA is sinds 2010 de grootste partij, terwijl het extreemrechtse Vlaams Belang bij de laatste twee verkiezingen in 2019 en 2024 telkens de tweede grootste partij in Vlaanderen was.

België heeft altijd een open economie gehad. Volgens economische, sociale en politieke criteria behoort België tot de top drie van de meest geglobaliseerde landen van de wereld.

DOOR ZIJN CENTRALE PLAATS IN DE EUROPESE UNIE EN DE GROTE ECONOMISCHE OPENHEID KAN BELGIË ZIJN TROEVEN OPTIMAAL UITSPIELLEN EN EEN BELANGRIJKE PLAATS IN DE INTERNATIONALE HANDEL BLIJVEN INNEMEN.

De Belgische beroepsbevolking kan opgesplitst worden in drie categorieën: 54,4% is aan de slag als bediende, 32,5% als arbeider en 13,1% werkt als ambtenaar. 63,8% is voltijds aan de slag, de overige werkers zijn deeltijds aan de slag. **II**

Met minder dan 0,16% van de wereldbevolking is België de 15de belangrijkste exporteur in de internationale goederenhandel (WTO – Wereldhandelsorganisatie). In 2023 vertegenwoordigde de uitvoer van goederen en diensten ongeveer 86,68% van het BBP. In 2023 ging 63,8% van de Belgische export richting Europese Unie, 10% richting Amerika en 4,3% richting Afrika.

Ons land is de belangrijkste mondiale draaischijf voor diamanthandel en behoort tot de belangrijkste exporteurs van geneesmiddelen, polyethyleen en vloerbedekking. Door zijn centrale plaats in de Europese Unie en de grote economische openheid kan België zijn troeven optimaal uitspelen en een belangrijke plaats in de internationale handel blijven innemen.

... Er maar vier landen ter wereld zijn die **MEER BIER** produceren dan België?

... België het land is met het **MEESTE KASTELEN** per vierkante kilometer?

Wist je dat...

... **WATERLOO**, het beroemde slagveld waar keizer Napoleon Bonaparte werd verslagen, ten zuiden van Brussel ligt?

... **BRUSSEL**, samen met Washington, de grootste diplomatieke gemeenschap en het grootste aantal buitenlandse perscorrespondenten ter wereld herbergt?

Vakbonden in België

België telt vandaag 3 representatieve vakbondsorganisaties: het ACV (christelijk), het ABVV (socialistisch) en het ACLVB (liberaal). De syndicalisatiegraad in ons land ligt tussen de 55 en 65% (afhankelijk van de berekeningsmethode), op een actieve beroepsbevolking van 7 miljoen mensen. Om de vier jaar worden er sociale verkiezingen georganiseerd.

Het ACV, ABVV en ACLVB vormen samen een gemeenschappelijk vakbondsfront bij belangrijke acties of onderhandelingen. Daarom zie je bij manifestaties – in Brussel of op andere locaties – zowel rode, groene als blauwe vakbondsvertegenwoordigers aan de kop van de betoging lopen.

Om de vier jaar worden er in België sociale verkiezingen georganiseerd. Werknemers in de privésector kiezen in hun onderneming hun vakbondsvertegenwoordigers voor de ondernemingsraad (OR) en het comité voor preventie en bescherming op het werk (Comité PB). De resultaten laten toe om de representativiteit van de vakbonden te bepalen. Sinds de jaren 1970 bevestigde het ACV daarbij stevast de grootste vakbond op nationaal vlak te zijn.

Die verkiezingsresultaten liggen in lijn met de evolutie van het ACV-ledenaantal. Sinds 1925 is het aantal leden van het ACV fors

gestegen. De vooruitgang was het sterkst in de periode 1929-1932, in de naoorlogse jaren (1945-1949) en in het begin van de jaren 1970. Toen werd voor het eerst de kaap van 1 miljoen leden overschreden. Het ledenaantal steeg verder tot 1,6 miljoen en neemt nu een beetje af, richting 1,5 miljoen leden. Die daling komt er vooral door de veranderingen in het sociaal en economisch weefsel in ons land.

Tijdens de meest recente sociale verkiezingen van 2024 – in zo'n 7.407 ondernemingen – haalde het ACV de meerderheid van de zetels binnen in zowel het comité voor preventie en bescherming op het werk (55,38%) als in de ondernemingsraad (53,32%). Ondernemingen moeten een Comité PB oprichten vanaf 50 werknemers en een ondernemingsraad vanaf 100 werknemers. De stemming voor de sociale verkiezingen is niet verplicht, maar er brachten maar liefst 776.000 werknemers hun stem uit voor de ondernemingsraad en zo'n 829.000 voor het Comité PB.

Vrouwen

Het ACV kwam in 2024 op met maar liefst 57.655 kandidaten, waarvan er 17.264 voor het eerst kandidaat waren. Tegelijkertijd was het ACV de enige vakbond die erin slaagde om meer vrouwelijke verkozenen in zowel het Comité PB als de ondernemingsraad te krijgen. In het Comité PB gaat het om 43,26%, in de ondernemingsraad om 41,88%. Daarmee zijn we niet enkel de enige vakbond die in beide overlegorganen een stijging kent, maar tegelijkertijd ook de vakbond met procentueel het meest verkozen vrouwen op de lijsten.

Eerste christelijke vakverenigingen

De eerste vakverenigingen in ons land ontstonden midden 19de eeuw in Gent. In 1886 richtten Leo Bruggeman en Gustaaf Eylenbosch de Anti-Socialistische Katoenbewerdersbond op.

1886

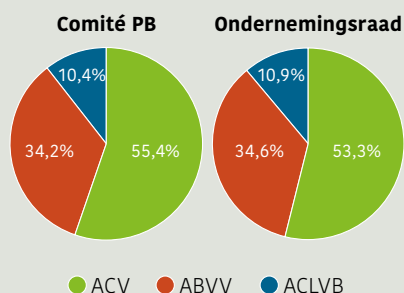
ZATERDAGSTAKING 5 DAGEN

1955

ACV bekomt vijfdagenweek

In 1951 keurde het ACV op zijn congres een krachtlijn goed voor een veralgemening van de vijfda- genweek met behoud van loon. In 1955 besliste het ACV om zater- dagstakingen te organiseren tot die eis werd ingewilligd. Uiteinde- lijk werd een akkoord bereikt in de Arbeidsconferentie, met een geleidelijke invoering van de vijfda- genweek en een vermindering van de wekelijkse arbeidsduur van 48 naar 45 uur, met behoud van loon.

Zetelverdeling resultaten sociale verkiezingen 2024

1912

Confederatie ACV

Om de samenwerking te bevorderen werd in 1904 het Algemeen Secretariaat der Christelijke Beroepsverenigingen opgericht. Achter jaar later kwam het tot één nationale confederatie: het Algemeen Christelijk Vakverbond (ACV)

1920

Index

In 1920 werd het indexcijfer voor kleinhandelsprijzen gepubliceerd en werd er een koppeling aan de lonen voorzien, onder impuls van de vakbonden.

1924

Pensioenwet

In 1924 werd de wet op het verplichte pensioen op 65 jaar voor arbeiders en op 60 jaar voor arbeidsters gestemd.

Uitbouw sociale zekerheid

Tijdens de Tweede Wereldoorlog bereidden leidinggevenden van werkgevers- en werknemersorganisaties en voormalig leidinggevende ambtenaren de wederopbouw van het land voor. Ze kwamen tot een 'ontwerp van overeenkomst tot sociale solidariteit', dat een systeem van verplichte sociale verzekeringen voorzag voor alle werknemers.

1944

1936

Eerste Nationale Arbeidsconferentie

De crisis van de jaren 1930 leidde in 1936 tot de grootste stakingsgolf die ons land ooit kende. De regering moest buigen en organiseerde de eerste Nationale Arbeidsconferentie, die leidde tot een verhoging van het minimumloon, een week betaald verlof en de geleidelijke invoering van de 40-urenweek

1973-1989

Jobcreatie de prioriteit

De oliecrisis van 1973 leidde tot een economische crisis, met pieken in werkloosheid als gevolg. Jobcreatie werd dé prioriteit van het ACV, en in 1975 werd het brugpensioen op 60 jaar met vervangingsplicht ingesteld, om jongeren meer kansen te geven op een job. De minimumleeftijd en de loopbaanvoorwaarden werden nadien nog versoepeld.

1990-2007

Omgaan met bezuinigingsbeleid

Door de aanhoudende economische crisis voerden de opeenvolgende regeringen continu een bezuinigingsbeleid. Zo kwam er de loonnormwet, waartegen de vakbonden tot op vandaag in het verweer gaan. Maar er kwam ook sociale vooruitgang: tijds-krediet, de 38-urenweek en welvaartsvaste sociale uitkeringen.

2014

Grootste vakbonds-manifestatie ooit in Brussel

Op 6 november 2014 kwamen 120.000 mensen op straat tegen de asociale maatregelen die de rechtse regering-Michel I invoerde.

2024

25 dagen betaald verlof?

Momenteel voert het ACV onder meer campagne om elke werknemer 25 dagen betaald verlof per jaar te garanderen, in plaats van de huidige 20 dagen.

Interne organisatie van het ACV

Om met en voor de leden een efficiënte vakbondswerking uit te bouwen, zijn een goede organisatie en goede structuren nodig. Die zijn doorheen de tijd geëvolueerd en zullen zich blijven aanpassen aan de ontwikkeling van de ACV-organisaties en de sociale, economische en politieke context.

Wat de organisatie en de structuren van het ACV karakteriseert, is dat ze steunen op twee pijlers: de professionele pijler (werk) en de interprofessionele pijler (woonplaats).

De beleidsinstanties van het ACV werken met een 'getrapte democratie': elk beslissingsniveau kiest zijn vertegenwoordigers voor een hoger niveau. De interprofessionele beleidsinstanties streven naar een gelijke vertegenwoordiging van mannen en vrouwen en een evenredige vertegenwoordiging van alle ACV-leden, wat ook hun leeftijd, statuut of herkomst is.

De twee pijlers van de vakbondsactie

Het lidmaatschap is gebaseerd op twee criteria: werkplek en woonplaats. Je bent zowel lid van een beroepscentrale (afhankelijk van de sector waarin hij of zij werkt), als van een (regionaal) verbond (afhankelijk van de woonplaats en/of werkplek).

Het werk van de beroepscentrales en (regionale) verbonden wordt ondersteund door de confederatie, die de algemene actie van de beweging bundelt en coördineert. Ze organiseert verschillende diensten om het werk van de beroepscentrales en de verbonden en de algemene actie van het ACV te ondersteunen.

De interprofessionele pijler: de verbonden

In 2024 telt het ACV 13 verbonden: 5 in Vlaanderen, 1 in Brussel en 7 in Wallonië.

De verbonden coördineren en stimuleren de vakbondswerking voor projecten die het kader van één sector of onderneming overstijgen. Ze vertegenwoordigen de werknemers in de regio waar ze wonen en zetten een bewegingswerking op (thematisch en/of voor doelgroepen), soms in samenwerking met andere organisaties (voor senioren aan Nederlandstalige kant bijvoorbeeld met OKRA). Ze verlenen ook juridische bijstand aan alle leden, organiseren vorming voor afgevaardigden en militanten en innen en beheren de lidmaatschapsbijdragen van de leden.

Voor de uitbetaling van de werkloosheidsuitkeringen schakelt de overheid de vakbonden in als uitbetalingsinstelling (UI). De organisatie hiervan door het ACV verschilt van gewest tot gewest.

13 ACV-verbonden

In Vlaanderen / in Brussel / In Wallonië

Bewegingsverbond ACV Brussel / Fédération Mouvement CSC Bruxelles	CSC Brabant wallon CSC Mons - La Louvière
Bewegingsverbond ACV Vlaams-Brabant	CSC Charleroi - Sambre et Meuse
ACV Provincie Antwerpen	CSC Hainaut Occidental
ACV Limburg	CSC Liège - Verviers - Ostbelgien
ACV Oost-Vlaanderen	CSC Luxembourg
ACV West-Vlaanderen	CSC Namur - Dinant

De professionele pijler: de beroepscentrales

In de ondernemingen met vakbondsvertegenwoordiging vindt de professionele basiswerking plaats binnen de onderneming. Elk lid heeft inspraak in zijn of haar vakbondskern (militantenkern). De vakbondskern brengt de verkozen militanten samen van de ondernemingsraad (OR), het comité voor preventie en bescherming op het werk (Comité PB of CPBW) en de vakbondsafvaardiging (VA) en de andere ondernemingsmilitanten. De vakbondskern organiseert de vakbondsacties en -dienstverlening binnen de onderneming en werkt nauw samen met de vakbondssecretaris van de beroepscentrale die de onderneming opvolgt.

De tien beroepscentrales verenigen de leden per activiteiten-sector (metaal, voeding, onderwijs, openbare diensten, enz.) Ze coördineren en stimuleren de vakbondsacties in ondernemings- en sectorkwesties. Ze vertegenwoordigen de werknemers in de paritaire comités, spelen in op de uitdagingen en problemen die zich stellen in de sector, de arbeidsomstandigheden, de economische situatie van de bedrijven en de werkgelegenheid. Ze ondernemen de nodige actie in samenwerking met de vakbondskernen in de ondernemingen.

Dagelijks Bestuur ACV (juni 2024) met van links naar rechts: Koen Meesters, Ann Van Laer, Marc Becker, Ann Vermorgen (voorzitter), Stijn Gryp, Marie-Hélène Ska (algemeen secretaris), Bart Vannetelbosch, Anne Léonard en Annemie Plessers

Foto: Michael De Lausnay

10 ACV-beroepscentrales	Vertegenwoordigt en verdedigt de belangen van de werknemers uit volgende sectoren
ACV Voeding en Diensten	schoonmaak, voedingsindustrie, horeca, bewakingsdiensten, United Athletes, ...
ACV bouw - industrie & energie	bouw, industrie, energie, chemie, maatwerkbedrijven
ACV-CSC METEA	technologie, metaal, textiel
CNE (Centrale nationale des employés)	bedienden en kaderleden (en in sommige gevallen ook arbeiders)
ACV Puls	uit alle privésectoren, universiteiten
ACV Openbare Diensten	publieke sector
ACV Transcom	zeevaart, luchtvaart, spoorwegen, telecomsector, cultuursector, diamantsector, post, het wegvervoer en de logistiek
COC (Christelijke Onderwijscentrale)	alle onderwijsniveaus en onderwijsnetten in Vlaanderen (behalve het gesubsidieerd basisonderwijs en de universiteiten)
COV (Christelijk Onderwijzersverbond)	het gesubsidieerd Nederlandstalig basisonderwijs
CSC-Enseignement	Onderwijs in Federatie Wallonië-Brussel en de Duitstalige Gemeenschap, uitgezonderd de universiteiten

Confederatie

De confederatie overkoepelt de beroepscentrales en de interprofessionele verbonden van het ACV. Ze zorgt voor solidariteit tussen alle ACV-leden.

De confederatie:

- coördineert de vakbondswerking van het ACV;
- sluit nationale collectieve arbeidsovereenkomsten voor alle werknemers;
- onderhandelt met de werkgevers en de regering op interprofessioneel niveau;
- vertegenwoordigt alle werknemers op regionaal, nationaal en internationaal niveau;
- beheert de gemeenschappelijke financiën;
- organiseert diensten om het werk van de centrales en verbonden te ondersteunen.
- staat in voor de algemene werking van het ACV en bepaalt hoe het ACV zich politiek opstelt.

De confederatie wordt geleid door het Dagelijks Bestuur, bestaande uit een voorzitter, algemeen secretaris en zeven nationaal secretarissen (foto hierboven). **II**

Het ACV in campagnemodus

Het ACV brengt met specifieke campagnes onderwerpen onder de aandacht die er toe doen voor werknemers. Daarnaast telt het ACV ook enkele deelwerkingen, specifiek gericht op welbepaalde doelgroepen. We verzamelden een aantal van die campagnes en deelwerkingen.

Interim United

Interim United houdt zich specifiek bezig met interimers op de werkvloer. Zo voert Interim United onder meer campagnes rond de eindejaarspremie en ontwikkelde het een app die interimers kunnen gebruiken om hun aantal gewerkte dagen bij te houden. ||

Jong ACV

Jong ACV langs Nederlandstalige kant en Jeunes CSC langs Franstalige kant houden zich bezig met de rechten van de jongere werknemers op de werkvloer. Zij voeren campagnes rond lonen, betaalbaar openbaar vervoer, stagiairs, jobstudenten,... ||

United Freelancers

ACV United Freelancers treedt als vakbond op voor de rechten van zelfstandigen en freelancers. ACV United Freelancers verdedigt hun belangen op individueel en collectief vlak, met onder meer individuele dienstverlening en bijstand. Ook organiseert het webinars die massaal bekeken worden. ||

Index We Trust

Index We Trust was een campagne die het ACV opzette om de automatische indexering – die langs alle kanten aangevallen wordt – te verdedigen. We maakten een speciale editie van het militantenmagazine Vakbeweging en verdeelden een miljoen broodzakken bij duizend bakkers in het land. ||

SUPER MARIA

ACV Gender

ACV Gender langs Nederlandstalige kant en Femmes CSC langs Franstalige kant verdedigen de rechten van vrouwen op de werkvloer. Zij willen een betere balans tussen werk en privé, en voeren jaarlijks campagne. ||

Sociale verkiezingen 2024

Elke vier jaar organiseert het ACV een campagne voor de sociale verkiezingen. In 2024 riepen we de mensen op om zich kandidaat te stellen en hun ideeën over een betere werkplek niet enkel voor zichzelf te houden. ||

DEEL JE IDEEËN OVER HET WERK NIET ALLEEN THUIS

Het ACV in sociaal overleg in België

België heeft een uitgebreid systeem van sociaal overleg tussen werkgevers en werknemers, zowel in de privé- als in de publieke sector. Zowel in de ondernemingen/instellingen, als op sectoraal, regionaal en nationaal niveau.

IN DE PRIVESECTOR

OVERLEG IN DE ONDERNEMING

Op ondernemingsniveau bestaan er drie gestructureerde overlevormen met de werkgever: de vakbondsafvaardiging (geregeld per sector), het comité voor preventie en bescherming op het werk (vanaf 50 werknemers) en de ondernemingsraad (vanaf 100 werknemers). Kleine ondernemingen zijn niet verplicht om dergelijke overlegorganen op te richten. Als er een vakbondsafvaardiging is in die kleine ondernemingen, heeft die deels de bevoegdheden die toebedeeld zijn aan het comité voor preventie en bescherming op het werk en de ondernemingsraad.

De **vakbondsafvaardiging** bestaat enkel uit vakbondsafgevaardigden. Vanaf hoeveel werknemers een vakbondsafvaardiging moet worden opgericht, hoe de leden worden aangeduid en welke faciliteiten ze hebben om hun syndicaal werk te kunnen doen, wordt bepaald per sector door de paritaire comités.

De vakbondsafvaardiging is bevoegd om met de werkgever onderhandelingen te voeren met het oog op het sluiten van collectieve arbeidsovereenkomsten; te waken over de toepassing van de sociale wetgeving, de collectieve arbeidsovereenkomsten, het arbeidsreglement en de arbeidscontracten; individuele en collectieve problemen te regelen en syndicale acties te organiseren.

De ondernemingsraad en het comité voor preventie en bescherming op het werk zijn paritair samengesteld uit een werkgeversafvaardiging en een werknemersafvaardiging. De werknemersafgevaardigden worden om de vier jaar verkozen bij sociale verkiezingen (zie. blz. 6). Zowel in de ondernemingsraad als in het comité voor preventie en bescherming op het werk zijn er in regel aparte vertegenwoordigingen voor arbeiders en bedienden en een aparte vertegenwoordiging voor jongeren als er meer dan 25 jongeren tewerkgesteld zijn. Als er meer dan 15 kaderleden zijn, kan er ook een aparte vertegenwoordiging van kaderleden zijn in de ondernemingsraad.

De **ondernemingsraad** heeft een sociale en een economisch-financiële bevoegdheid. De ondernemingsraad moet jaarlijks, trimestrieel en occasioneel (naar aanleiding van bepaalde gebeurtenissen) geïnformeerd worden over de economische-financiële gang van zaken in de onderneming en de evolutie van de tewerkstelling. De ondernemingsraad is daarnaast ook bevoegd om advies uit te brengen over de arbeidsorganisatie en arbeidsvoorwaarden, de invoering van nieuwe technologieën, het personeelsbeleid, het onthaal van nieuwe werknemers, opleiding en vorming, telewerk, ... De ondernemingsraad heeft beslissingsbevoegdheid bij de planning van de jaarlijkse vakantie, de vervanging van feestdagen, de wijziging van het arbeidsreglement, de benoeming van de bedrijfsrevisor. De voorbije jaren kreeg de ondernemingsraad ook nieuwe bevoegdheden toegewezen: duurzaamheidsrapportering, milieu-investeringen, ...

De opdracht van het **comité voor preventie en bescherming op het werk** is te waken over het welzijn van de werknemers op het werk (veiligheid, gezondheid, ergonomie, stress, gevaarlijke stoffen,...), arbeidsongevallen en beroepsziekten preventief te voorkomen en toe te zien op de kwaliteit van het milieu, zowel binnen als buiten de onderneming. Het comité voor preventie en bescherming op het werk wordt in zijn opdracht bijgestaan door een interne en een externe dienst voor preventie en bescherming op het werk.

OVERLEG IN SECTOREN

Sectoraal overleg vindt plaats in de paritaire comités. Die zijn samengesteld uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van de werknemers- en de werkgeversorganisaties. Ze kunnen collectieve arbeidsovereenkomsten afsluiten die van toepassing zijn voor alle ondernemingen en alle werknemers van een (sub)sector.

OVERLEG OP NATIONAAL EN INTERPROFESSIONEEL NIVEAU

Groep van 10

De leiders van de vakbonden en de werkgeversorganisaties op nationaal vlak vormen samen de 'Groep van 10'. Om de twee jaar voeren ze besprekingen met het oog op het afsluiten van een interprofessioneel akkoord. Dat bevat minimumafspraken die van toepassing zijn op alle werknemers en werkgevers van de privésector.

Nationale Arbeidsraad

De Nationale Arbeidsraad (NAR) telt een gelijk aantal vertegenwoordigers van de vakbonden en werkgeversorganisaties. De NAR is bevoegd om collectieve arbeidsovereenkomsten te sluiten die van toepas-

sing zijn op alle werknemers en werkgevers van de privésector. De NAR kan ook sectorale akkoorden sluiten voor sectoren zonder werkend paritair comité. Bovendien heeft de NAR de wettelijke opdracht adviezen te geven of voorstellen te doen over de uitvoering van het individueel en collectief arbeidsrecht en het socialezekerheidsrecht.

Centrale Raad voor het Bedrijfsleven

De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven (CRB) – die eveneens een gelijk aantal vertegenwoordigers van de vakbonden en werkgeversorganisaties telt, aangevuld met academici – verstrekt adviezen of formuleert voorstellen aan een minister of aan het parlement over vraagstukken die verband houden met de economie en het bedrijfsleven. Zo moet de CRB ieder jaar verslag uitbrengen over de beschikbare marges voor de loonkostenontwikkeling, en dit op basis van een vergelijking met de loonkostenontwikkeling in de drie buurlanden sinds 1996.

Andere organen

Het ACV is als sociale partner ook vertegenwoordigd in tal van andere advies-, overleg- en beheersorganen, zoals de Hoge raad voor preventie en bescherming op het werk, diverse socialezekerheidsinstellingen, de Nationale Bank van België (NBB), de Indexcommissie en de Federale Raad voor Duurzame Ontwikkeling.

Regionaal overleg

Net zoals op nationaal niveau zijn er regionaal – in Vlaanderen, Wallonië, de Fédération Wallonie-Bruxelles en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – overleg- en adviesorganen waarin het ACV vertegenwoordigd is en mee de lijnen uitzet.

IN DE OPENBARE SECTOR

ONDERHANDELINGS- EN OVERLEGCOMITÉS

Het sociaal overleg in de overheidssector vindt plaats in verschillende onderhandelings- en overlegcomités, met een gelijk aantal vertegenwoordigers van de overheid en van de representatieve vakbondsorganisaties (waaronder het ACV en zijn beroepscentrales).

AUTONOME OVERHEIDSBEDRIJVEN

De autonome overheidsbedrijven hebben elk een eigen paritair comité. Een overkoepelend Comité Overheidsbedrijven is bevoegd voor gemeenschappelijke aangelegenheden.

ONDERHANDELEN IN VRIJ ONDERWIJS

In het vrij gesubsidieerd onderwijs en de vrije centra voor leerlingenbegeleiding werden – anders dan voor het officieel onderwijs – lokale onderhandelingscomités opgericht. De bevoegdheden hiervan zijn gelijklopend met deze van de ondernemingsraden in de privésector en de onderhandelings- en overlegcomités in de openbare sector. ■

Het ACV engageert zich Europees...

Marc Leemans aan het woord tijdens
de Internationale Arbeidsconferentie
van de IAO in Genève.

Het ACV zet in op de internationalisering van rechten van werknemers en wereldwijde regels voor sociale rechtvaardigheid en voor waardig werk. Het werkt daarvoor in Europa en wereldwijd samen met pluralistische, representatieve, democratische en onafhankelijke vakbonden aangesloten bij het Europees Vakverbond en het Internationaal Vakverbond.

Lid van Europees Vakverbond

Het ACV is lid van het Europees Vakverbond (EVV), dat in 1973 werd opgericht met als doel de belangen te verdedigen van de werknemers op het Europese niveau. Het EVV groepeert 94 vakbondsconfederaties uit 42 landen en 10 Europese (sectorale) vakbondsconfederaties. Het EVV heeft zijn hoofdzetel in Brussel.

www.etuc.org

Actief in interregionale vakbondsraden

Het EVV zette een aantal structuren op om de belangen van specifieke werknemersgroepen te behartigen. Zo zijn er interregionale vakbondsraden (interregional trade union councils – IRTUC's) die vakbonden verenigen uit aangrenzende lidstaten en opkomen voor de belangen van de werknemers uit een grensstreek. De verbonden van het ACV zijn betrokken in verschillende IRTUC's en werken samen met Franse, Nederlandse, Duitse en Luxemburgse vakbonden naargelang de regio.

Werkt samen met vakbondspartners uit Oost- en Centraal Europa

Het ACV zet sterk in op samenwerking en uitwisseling met vakbonden uit Oost- en Centraal-Europa, om de uitbouw van sterke sociale modellen en een sterke sociale dialoog te bevorderen in deze regio's. Het doel is om de kloof op het vlak van lonen en sociale zekerheid tussen West- en Oost-Europa te verkleinen om sociale dumping te voorkomen. Samen met het EVV organiseert het ACV seminars met Oost-Europese vakbonden, over de rol van vakbonden in de rechtvaardige (klimaat) transitie, over sociale dialoog en sociale modellen in Europa, ... en met vakbonden uit kandidaat-EU-landen over hun rol in

het EU-toetredingsproces en om hun toegang tot de EU-instanties te faciliteren.

Volgt handelsakkoorden EU op

Het ACV zet zich in voor een rechtvaardig en duurzaam handelsbeleid dat arbeidsrechten, mensenrechten en milieunormen beschermt. In 2022-2024 ging de aandacht naar de opvolging van de handelsakkoorden van de EU met andere landen en/of handelsblokken.

HET ACV ZET ZICH IN VOOR EEN RECHTVAARDIG EN DUURZAAM HANDELSBELEID DAT ARBEIDSRECHTEN, MENSENRECHTEN EN MILIEUNORMEN BESCHERMT.

Zo hekelt het ACV het akkoord van de EU met Mercosur (vrijhandelszone die verschillende Zuid-Amerikaanse landen omvat), omdat het ontbreekt aan bindende en sanctioneerbare clausules voor de naleving van arbeidsrechten, mensenrechten en milieunormen.

Zetelt in Europese ondernemingsraden van multinationals

Multinationale ondernemingen met minimum 1000 werknemers in de lidstaten van de EU of de Europese Economische Ruimte en met in minstens 2 lidstaten elk minimum 150 werknemers zijn verplicht een Europese ondernemingsraad of een andere procedure van raadpleging van of infor-

matie aan werknemers in te stellen. Er zijn momenteel zo'n 1.300 Europese ondernemingsraden actief in Europa. Daarin zeten werknemersafgevaardigden van de ondernemingen uit de betrokken landen, dus ook heel wat werknemersafgevaardigden namens het ACV.

Laat zich gelden in het Europees sectoraal overleg

Op sectoraal niveau werden al een 40-tal Europese sectorale comités opgericht die een sociale dialoog organiseren in hun sector. De werknemers worden daar vertegenwoordigd via de Europese (sectorale) vakbondsconfederaties, waar ook heel wat ACV-vertegenwoordigers hun zeg hebben.

Neemt actief deel aan Europees interprofessioneel overleg

De representatieve Europese werknemers- en werkgeversorganisaties moeten, sinds het sociaal protocol van het verdrag van Maastricht, ten gronde worden geconsulteerd door de Europese Commissie over ieder voorontwerp van Europese wet en initiatieven inzake sociaal beleid. De Europese sociale dialoog met de werkgeversorganisaties heeft geleid tot kaderovereenkomsten over ouderschapsverlof, deeltijds werk, arbeidsovereenkomsten van bepaalde duur, telewerk, werkgerelateerde stress, pesten en geweld op het werk, inclusieve arbeidsmarkten, actief ouder worden en digitalisering. Het ACV neemt actief deel aan dit Europees sociaal overleg via de instanties van het Europees Vakverbond.

Geeft advies in het Europees Economisch en Sociaal Comité

Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is een raadgevend orgaan van de Europese Unie met vertegenwoordigers van werkgeversorganisaties, vakbonden en andere maatschappelijke organisaties uit alle EU-lidstaten. Het ACV oefent invloed uit via de 2 mandaten die het heeft in EESC. ■

... en wereldwijd

Ook wereldwijd druk het ACV zijn stempel. Het ACV is een drijvende kracht in de Internationale Arbeidsorganisatie en het Internationaal Vakverbond. De beroepscentrales van het ACV zijn sterk betrokken bij de internationale vakbondskoepels uit hun sectoren. Via ACV-CSC International en met WSM steunt het ACV vakbondspartners en sociale bewegingen uit het Zuiden.

Lid van Internationaal Vakverbond (IVV)

Het ACV is lid van het Internationaal Vakverbond (IVV), dat in 2006 werd opgericht. Het is de grootste sociale beweging in de wereld met 340 organisaties uit 169 landen die samen 207 miljoen leden hebben. Het IVV is vertegenwoordigd in de verschillende continenten door zijn regionale organisaties en werkt nauw samen met de Global Unions Federations die verantwoordelijk zijn voor de vakbondswerking in de sectoren. De algemeen secretaris van het Internationaal Vakverbond is de Belg Luc Triangle, die zijn vakbondscarrière begon in het ACV. Het IVV heeft zijn hoofdzetel in Brussel. www.ituc-csi.org

Sterk betrokken bij internationale sectorale vakbondskoepels

De beroepscentrales van het ACV zijn zeer actief in de internationale vakbondskoepels van de sectoren die ze opvolgen. Zo is ACV-CSC METEA bijvoorbeeld lid van IndustriALL Global Union en ACV-Transcom van de International Transport Workers' Federation (ITF).

Ondersteunt vakbondspartners uit het Zuiden via ACV-CSC International

Het ACV en zijn internationale stichting ACV-CSC International hebben een internationaal syndicaal ontwikkelingsprogramma uitgebouwd met vakbondspartners uit het Zuiden. Met dit programma werkt het ACV aan de capaciteitsopbouw van vakbonden in het Zuiden, zodat ze beter gewapend zijn in de collectieve onderhandelingen en sociale dialoog met werkgevers en overhe-

den. Er wordt ook geïnvesteerd in hun interne organisatie-uitbouw en diensten aan leden, in de organisatie van werknemers op hun werkplek en in politiek werk t.a.v. de overheden voor een betere wettelijke bescherming van werknemersrechten. Het programma wil ook bijdragen tot een sterkere inkomenszekerheid, de inperking van gendergerelateerd geweld en discriminatie op het werk en de vermindering van de ecologische voetafdruk van bedrijven.

**“OVERAL TER WERELD
ZIEN WE AANVALLEN
OP DE RECHTEN VAN
WERKNEMERS EN
VAKBONDEN. HIERTEGEN
ACTIEVOEREN IS EEN
MUST.**

**LUC TRIANGLE,
SECRETARIS-GENERAAL
INTERNATIONAAL VAKVERBOND**

Via het 5-jarenprogramma 2022-2026 werkt het ACV samen met vakbondspartners uit drie continenten:

- in Azië met KSBSI in Indonesië, CLC in Cambodja en KMU in de Filipijnen;
- in Afrika met CSC Congo in de Democratische Republiek Congo, Dignité in Ivoorkust en CNT in Niger;
- en in Latijns-Amerika met UGT in Brazi-

lië, CASC in de Dominicaanse Republiek en CSP en CTH in Haïti.

Werkt nauw samen met WSM

Het ACV ijvert samen met ABVV en ACLVB en de Belgische Noord-Zuid-beweging en hun koepels 11.11.11 en CNCD voor sociale rechtvaardigheid in de wereld en solidariteit met de werknemers en volkeren in het globale Zuiden. Een geprivilegieerde plaats in de samenwerking met het sociale middenveld en ngo's is voorbehouden voor samenwerking met WSM (We Social Movements), de ngo van de christelijke werknemersbeweging voor Noord-Zuid-samenwerking. WSM werkt samen met 100 organisaties in 20 landen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika, niet alleen vakbonden, maar ook mutualiteiten, microkredietinstellingen, vrouwen-, jongeren- en ouderenorganisaties voor het bevorderen van waardig werk en sociale bescherming. WSM zet ook sterk in op de ondersteuning van een thematisch netwerk voor sociale bescherming Insp!re, op nationaal, continentaal en internationaal vlak. www.wsm.be

Sleutelspeler in Internationale Arbeidsorganisatie

Sinds Gust Cool is de ACV-voorzitter de woordvoerder van de werknemersgroep in de commissie voor de toepassing van de normen van de Internationale Arbeidsorganisatie, die toeziet op de naleving van de afgesloten conventies. Het ACV is een drijvende kracht bij de totstandkoming van nieuwe internationale conventies, onder meer rond meer rechten voor huispersoneel. Luc Cortebeek, erevoorzitter van het ACV, was het voorbije decennium voorzitter van de werknemersgroep in de raad van bestuur van de IAO en vervolgens voorzitter van de raad van bestuur.

Geeft advies aan OESO via TUAC

De vakbonden adviseren de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) – een samenwerkingsverband van 38 landen – via de TUAC (Trade

Union Advisory Committee). Marc Leemans, de voormalige voorzitter van het ACV, is ondervoorzitter van de TUAC.

Is aanwezig op Conferenties van de Verenigde Naties over de klimaatverandering

ACV-vertegenwoordigers maken deel uit van de Belgische delegatie als observator en ijveren voor een rechtvaardige transitie naar een koolstofarme economie. II

FREQUENTLY ASKED QUESTIONS OVER DE VAKBOND

Vakbonden, ze bestaan praktisch overal én al erg lang. Maar toch zijn er nog onderlinge verschillen tussen de vakbonden in verschillende landen.

Hoe zit het in België? Een antwoord op enkele veelgestelde vragen...

Hoe komt het dat de syndicalisatiegraad in België zo hoog ligt?

Het aantal mensen dat aangesloten is bij een vakbond, ligt in België aan de hoge kant. Eén verklaring is dat net als in de Scandinavische landen zoals Finland, IJsland, Zweden en Denemarken de vakbonden verantwoordelijk zijn voor de uitbetaling van de werkloosheidsuitkeringen. Dit systeem noemt men het Gents systeem, omdat het in deze stad voor het eerst zou zijn toegepast. Al gaat het in ons land eerder over een quasi-Gents systeem: er bestaat ook nog de Hulpkas voor Werkloosheidsuitkeringen, een openbare instelling die instaat voor de uitbetaling van de werkloosheidsuitkeringen voor werklozen die ervoor kiezen om hun uitkering niet via een vakbond te krijgen.

Worden alle werknemers in België gedekt door cao's?

In België worden bijna alle werknemers uit de privésector gedekt door cao's. Een cao – een collectieve arbeidsovereenkomst – is

een akkoord dat gesloten wordt tussen één of meer werknemersorganisaties en één of meer werkgeversorganisaties waarbij individuele en collectieve betrekkingen tussen werkgevers en werknemers in ondernemingen of in een bedrijfstak worden vastgesteld. In België zijn er intersectorale cao's – gesloten in de Nationale Arbeidsraad, sectorale cao's en ondernemings-cao's. Hoewel in Europa steeds minder werknemers onder cao's vallen, blijft dit in België stabiel tot hoog. Zo worden cao's gesloten door de vakbonden, maar gelden deze ook voor niet-leden. Dit is in andere landen niet altijd het geval.

Hoe komt het dat we in België minder geleden hebben onder inflatie?

In België is het systeem van de automatische indexering wijdverspreid. Tegenstanders zeggen vaak dat "dit systeem enkel in België bestaat", maar ook in landen als Luxemburg, Cyprus en Malta bestaat er een vorm van loonindexering. Ook in enkele sectoren in een aantal andere Europese landen zijn er mechanismen om de lonen

Foto: Jan Agten

Hoe komt het ACV aan zijn geld?

De belangrijkste inkomstenbron van het ACV zijn de lidmaatschapsbijdragen van 1,5 miljoen leden. Alle leden – op uitzondering van studenten en werkzoekenden jonger dan 25 jaar – betalen een bijdrage, die verschilt naargelang het profiel van een lid. Daarnaast zijn er subsidies van de overheid – zij het erg beperkt – en dat wil het ACV ook bewust zo houden omdat ze zich zo onafhankelijk mogelijk wil opstellen tegenover de overheid. Ook de presentiegelden (zitpenningen) die ACV-medewerkers krijgen omdat ze zetelen in allerlei raden van bestuur en paritaire overlegorganen, worden doorgestort. Daarnaast krijgt het ACV ook een administratieve vergoeding omdat ze erkend is als uitbetalingsinstelling voor de werkloosheid. Maar die vergoeding daalde de laatste jaren, waardoor ze niet langer de volledige kosten dekt. Toch blijft het ACV deze deficitaire activiteit opnemen, omdat het vindt dat ze niet enkele werknemers mét een baan moet vertegenwoordigen, maar ook die zonder baan. Het lidgeld wordt aangewend om het personeel dat het ACV in dienst heeft te betalen, maar dient ook ter vakbondsondersteuning van diezelfde leden. Daarnaast krijgen de leden een ledenblad en digitale informatie. Een deel van de bijdrage van elk lid gaat naar de Centrale Weerstandskas (CWK), ook wel stakerskas genoemd. Het is een belangrijke vorm van solidariteit tussen alle leden en alle beroepscentrales van het ACV. De CWK betaalt de uitkeringen in geval van staking en lock-out en komt tegemoet in de uitgaven voor acties die als alternatief voor stakingen worden opgezet. De CWK wordt beheerd door het Nationaal Bestuur van het ACV. ■

aan te passen aan de inflatie. Het unieke aan het Belgische systeem is dat (bijna) alle werknemers recht hebben op een automatische indexerings van hun loon. En niet onbelangrijk: ook de uitkeringen en minimumlonen zijn gekoppeld aan de index. Hoewel bijna alle werknemers er recht op hebben, zijn er wel nog onderlinge verschillen: 40% van de werknemers uit de privésector krijgen een jaarlijkse indexaanpassing in januari, terwijl er ook werknemers zijn die een indexaanpassing krijgen telkens de spilindex wordt overschreden met 2%. Volgens een voorzichtige schatting zijn er ook nog 1,7% van de werknemers uit de privésector die onder een paritair comité vallen waar helemaal geen mechanisme van automatische indexerings is.

Waarom hebben de vakbonden in België geen rechtspersoonlijkheid?

In tegenstelling tot bedrijven hebben vakbonden geen rechtspersoonlijkheid. Daardoor kan je bijvoorbeeld de vakbond niet voor de rechter dagen of kan je geen scha-

devergoeding vorderen. Maar belangrijker is dat het stakingsrecht beschermt. In Nederland hebben vakbonden wél rechtspersoonlijkheid, en daar kunnen rechters bijvoorbeeld een staking tegenhouden. Omdat je een vakbond in België niet voor de rechter kan dagen, kunnen er ook geen aansprakelijkheidsclaims worden ingediend. Het zou niet wenselijk zijn dat een vakbond moet opdraaien voor de miljoenen euro's aan economische schade als gevolg van een staking. Daarnaast zou rechtspersoonlijkheid ervoor zorgen dat de vakbonden in België hun financiële gegevens moeten openbaar maken, waardoor bedrijven en/of de overheid heel snel zouden weten hoeveel de 'stakerskas' bedraagt en in principe kunnen inschatten hoe lang een vakbond een stakingsactie financieel kan dragen. Al roepen de (voornamelijk) rechtse partijen al langer dat de vakbonden rechtspersoonlijkheid moeten krijgen en was het bij veel politieke partijen een standpunt in hun verkiezingsprogramma in 2024.

HET TEAM VAN ACV-CSC INTERNATIONAL

© Karolien Coenen

Karin Debroey
Coördinator
ACV-CSC International
karin.debroey@acv-csc.be

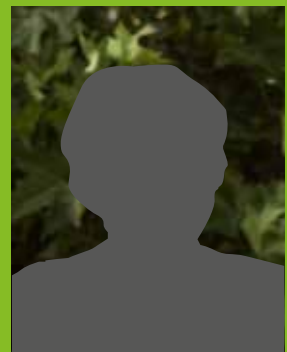
**Esther Quist –
Therson Danquah**
Managementassistent
esther.quist-thersondanquah@acv-csc.be

Frederic Triest
Programmacoördinator
frederic.triest@acv-csc.be

Joris Van De Voorde
Financieel beheer
joris.vandevoorde@acv-csc.be

Veerle Lens
Kwaliteitsbeheer
veerle.lens@acv-csc.be

Jeroen Roskams
Desk Azië

jeroen.roskams@acv-csc.be

Annick De Ruyver
Desk Latijns-Amerika

annick.deruyver@acv-csc.be

Amélie Chevalier
Desk Afrika

amelie.chevalier@acv-csc.be

Thomas Miessen
Desk Europa

thomas.miessen@acv-csc.be

Laura Eliaerts
Desk DRC

laura.eliaerts@acv-csc.be